

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

CASUS PERCEEL 2: MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS EN HOGER ONDERWIJS

3-4-2025

CASUSBESCHRIJVING PERCEEL 2: MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS EN HOGER ONDERWIJS

**** Let op: dit is een fictieve casus ****

Aanleiding

Het aantal studenten in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), hoger beroepsonderwijs (hbo) en wetenschappelijk onderwijs (wo) daalt de komende jaren. De daling zet ook na 2030 nog door. Vooral het aantal studenten in hbo-bachelor (voltijds) daalt naar verwachting fors en ook in het middelbaar beroepsonderwijs wordt een behoorlijke daling verwacht. In het wetenschappelijk onderwijs is er volgens de ramingen nog tot 2030 een lichte stijging maar de berekeningen zijn gebaseerd op gegevens van de afgelopen 12 jaar waarin een groei van het aantal internationale studenten te zien was.

Hoewel er sprake is van een landelijke trend zullen er naar verwachting grote verschillen zijn tussen regio's, denk aan de Randstad of grensregio's. Ook tussen onderwijsinstellingen kunnen grote verschillen ontstaan. Zowel vanwege de financiële gevolgen van krimp voor de organiseerbaarheid van opleidingen (kosten in relatie tot inkomsten) als door de gevolgen van daling van het aantal studenten voor de arbeidsmarkt (beschikbaarheid personeel), zullen er keuzes gemaakt moeten worden in het aanbod van opleidingen.

Doel

Het ministerie van OCW wil een verkenning starten om zicht te krijgen op effecten van een aangepast opleidingsaanbod op studenten en (samenwerkende) instellingen en bedrijven in een regio. Het gaat om het verkrijgen van antwoord op de volgende vragen:

Totstandkoming aanbod

- Hoe komen onderwijsinstellingen in het mbo, hbo en wo momenteel tot keuzes in hun opleidingsaanbod?
- Wat gaat daarbij goed en welke knelpunten of vraagstukken zijn er?
- Welke factoren en aspecten nemen ze mee in hun afweging en wie betrekken ze bij de keuzes?
- In welke mate is de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt een factor in het bepalen van het opleidingsaanbod en waaruit blijkt dit?

Samenwerking

- In hoeverre werken onderwijsinstellingen samen om te komen tot keuzes in het opleidingsaanbod?
- Met wie werken ze samen en wat zijn de redenen en afwegingen voor die keuze?

Organiseerbaarheid

- In hoeverre overwegen de instellingen momenteel, op basis van de verwachte dalende studentenaantallen, opleidingen te sluiten de komende jaren? Om welke opleidingen gaat dat?
- Welke opleidingen zijn niet-rendabel maar worden wel in stand gehouden en hoe financieren instellingen die opleidingen?
- Welke opleidingen in het aanbod zijn onvoldoende succesvol in duurzame doorstroom naar de arbeidsmarkt?

- Welke gevolgen, op bijvoorbeeld instroom, hebben keuzes in het aanbod van onderwijsinstellingen in het verleden gehad?

Gevolgen

- Voor studenten: Hoe vasthoudend zijn studenten in hun studiekeuze? Wat hebben ze ervoor over om de studie/opleiding van hun keuze te kunnen volgen en welke factoren spelen hierbij een rol?
- Voor instellingen: Welk aanbod vinden zij cruciaal en welke ontwikkelingen zijn er in het aanbod geweest?
- Voor de regionale arbeidsmarkt: Welk aanbod vinden zij cruciaal en welke ontwikkelingen zijn er in de vraag geweest?

U wordt gevraagd een offerte uit te brengen voor dit verkennende onderzoek. Maak duidelijk hoe u tot antwoorden op de onderzoeksvragen wilt gaan komen. Gezien de onderzoeksvragen gaan wij uit van een onderzoeksopzet die zowel kwalitatieve als kwantitatieve aspecten omvat. Beschrijf de instrumenten die u voor het onderzoek wilt inzetten (interviews, enquêtes, data-analyses, e.d.) en de verschillende stakeholders die hiervoor van belang zijn. Onderbouw uw keuze en visie voor de onderzoeksaanpak. Maak ook duidelijk van welke bestaande gegevens u gebruik denkt te kunnen maken. Houd in uw opzet rekening met de belasting voor instellingen / medewerkers. Secundaire analyses op, en gebruik maken van, reeds bestaand materiaal is een pré. Ga er verder vanuit dat het van belang is dat relevante betrokkenen de resultaten van de verkenning herkennen, benoem daarom expliciet welke partijen in welke fasen van het onderzoek betrokken worden.

Het is mogelijk onderzoeksvragen toe te voegen die naar uw mening van belang zijn bij dit onderwerp. Als naar uw mening niet alle vragen met uw onderzoeksopzet kunnen worden beantwoord zien wij graag een afweging waarom welke vragen wel gekozen zijn en welke vragen niet. U kunt voor uw voorstel gebruik maken van de volgende publicaties:

- Berenschot (2024). Inzichten samenwerking mboinfrastructuur in krimpregio's. Utrecht: Berenschot B.V.
- Strategy&/PwC: (2021). Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o.
- McKinsey& Company (2022). Een verstevigd fundament voor iedereen: Een onderzoek naar de doelmatigheid en toereikendheid van het funderend onderwijs (primair en voortgezet).

Looptijd onderzoek:

Wij vragen om een offerte die toewerkt naar een conceptrapport dat uiterlijk 8 maanden na opdrachtverlening wordt opgeleverd.

Randvoorwaarden

Voor het onderzoek is maximaal €125.000,= exclusief BTW beschikbaar. Zie §4.2 van het Beschrijvend document: voor het onderzoek gelden de volgende vaste uurtarieven:

Functie	Fictief uurtarief, verplicht toepassen bij uitwerking casus
Onderzoeksleider	€ 190,00
Senior onderzoeker / projectadviseur	€ 165,00
Medior onderzoeker	€ 145,00
Junior onderzoeker	€ 100,00
Onderzoeksassistent	€ 50,00

Eventuele aanvullende kosten (bijvoorbeeld voor veldwerk) dienen ook in de offerte te worden opgenomen.

Let op: het is niet toegestaan om medewerkers van dienstonderdelen van OCW (o.a. BD, DUO, IvHO, etc.) of medewerkers van brancheorganisaties of studentenraden te benaderen. Mocht u bij het uitwerken van één van de casussen denken aan het gebruikmaken van data of andere relevante informatie, dan dient u zich uitsluitend te baseren op openbaar toegankelijke data dan wel informatie.

Cijfermatige gegevens van DUO en OCW zijn onder andere te vinden op OCW in cijfers en DUO - Open onderwijsdata. Mocht er extra informatie nodig zijn voor het onderzoek dan kan dit in de offerte worden aangegeven.